

zaaknummer 2013W1004(1)

Datum advies 18 juni 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam]

geboren op [datum],

wonende te [plaats],

hierna te noemen: klagster,

juridisch adviseur: mr. T.W.H.M. Weller, advocaat te Eindhoven

tegen:

[naam],

geboren op [datum], uitgetreden op [datum],

onbekend of aangeklaagde nog in leven is,

de persoon over wie geklaagd wordt,

hierna ook te noemen: aangeklaagde 1,

tot haar uittreden in [jaar] lid van de Congregatie van de Zusters van het arme Kind Jezus P.I.J.

en

wijlen **[naam]**,

geboren op [datum], overleden op [datum],

de persoon over wie geklaagd wordt,

hierna ook te noemen: aangeklaagde 2,

tijdens haar leven lid van de Congregatie van de Zusters van het arme Kind Jezus P.I.J.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 1 november 2013.

Op 5 maart 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [gemachtigde], namens zuster [naam], overste Nederlandse Vestiging van de Zusters van het arme Kind Jezus.

Op 7 april 2014 is van de zijde van mr. Weller een brief aan de voorzitter van de Klachtencommissie binnengekomen, vergezeld van bijlagen.

Op 5 mei 2014 is een bericht binnengekomen van mr. J. Goumans, advocaat te Maastricht, waarin hij onder meer mededeelt dat hij de behandeling van de zaak van [gemachtigde] heeft overgenomen.

Op 16 mei 2014 is ter griffie een aanvullend bericht met bijlagen van mr. Weller ingekomen.

Op 20 mei 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klaagster is verschenen met haar partner de heer [naam] Zij heeft haar standpunt toegelicht. Klaagster werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mr. T.W.H.M. Weller, advocaat te Eindhoven.

Namens de Congregatie is verschenen zuster [naam], lid van de Nederlandse vestiging van de Zusters van het arme Kind Jezus. Zij werd bijgestaan door mr. J. Goumans, advocaat te Maastricht.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1 Klaagster stelt in haar klaagschrift dat zij in de periode van 1959 tot mei 1969 op het internaat [naam] in [plaats] door aangeklaagden seksueel is misbruikt.

Klaagster is geboren als laatste kind in een zes kinderen tellend gezin. De moeder liep tijdens de bevalling een ernstige psychose op, waardoor zij niet voor klaagster kon zorgen. De vader van klaagster was dertig jaar ouder dan de moeder. Om deze reden is klaagster als baby al uit huis geplaatst in het zogeheten [instelling], waar zij ongeveer twee jaar verbleef.

Ter zitting heeft klaagster, onder overlegging van het GBA uittreksel, verklaard dat genoemde periode waarin zij seksueel werd misbruikt, niet geheel juist is. Op 19 september 1958 is klaagster met twee zusjes op [internaat] geplaatst, maar zij heeft van 8 mei 1962 tot 17 oktober 1963 weer thuis gewoond, tot het moment dat de vader van klaagster overleed en zij weer moest terugkeren naar [internaat].

Klaagster weet zich te herinneren dat zij tussen haar vijfde en haar negende jaar door aangeklaagde 1 werd misbruikt. Klaagster plaste op haar vijfde jaar weer in bed en werd dan door aangeklaagde 1 woest uit bed gerukt en onder de douche gezet. Aangeklaagde sloeg en betastte de schaamstreek en billen van klaagster. Met een stuk zeep werd klaagster zowel vaginaal als anaal bewerkt door aangeklaagde 1 onder het uitroepen van: 'je bent vies, je stinkt'. De handelingen vonden zo hardhandig plaats, dat klaagster zich het rode bloed in het doucheputje herinnert, dat zich vermengde met het water. Klaagster stelt dat aangeklaagde hier een genoeg aan beleefde. Op zeker moment verdween aangeklaagde 1 plotseling.

Daarna werd aangeklaagde 2 verantwoordelijk voor de afdeling waar klaagster verbleef. Door aangeklaagde 2 is klaagster in een periode van vier à vijf jaar twee à drie maal per maand seksueel misbruikt.

Aanvankelijk kon klaagster het heel goed vinden met aangeklaagde. Ter zitting heeft klaagster verteld dat zij aangeklaagde als een soort moeder zag. Onder het mom van seksuele voorlichting werd klaagster op tienjarige leeftijd door aangeklaagde meegenomen naar haar chambrette. Klaagster weet zich nog het mooie golvende haar van aangeklaagde te herinneren, wanneer deze haar kap afzette. Klaagster vond alle aandacht prettig. Aangeklaagde leert klaagster dat, door hard te wrijven in de schaamstreek, er iets fijns gebeurt, zowel bij klaagster als bij aangeklaagde. Achteraf kreeg klaagster altijd een snoepje. Gaandeweg ging aangeklaagde steeds ruwer met klaagster om. Klaagster werd bevolen op bed te gaan liggen en aangeklaagde kwam dan boven op klaagster liggen en gaf bevelen wat klaagster moest doen: zoals een vinger in de vagina van aangeklaagde steken. Aangeklaagde maakte dan wild op- en neergaande bewegingen. Klaagster moest ook bij zichzelf wrijfbewegingen maken, waardoor zij vaak kramp in haar hand kreeg. Klaagster kan zich

herinneren dat aangeklaagde haar nachtgewaad omhoog trok en dat haar kruis bloot was. Op bevel van aangeklaagde werd over en weer manueel bevredigd. Aangeklaagde begon uiteindelijk zwaar te zuchten en te hijgen.

Was klaagster aanvankelijk blij met de extra aandacht en warmte van aangeklaagde, gaandeweg werd het contact steeds ruwer en wilde klaagster 's nachts niet meer mee met aangeklaagde. Klaagster werd daarop door aangeklaagde bedreigd met het overplaatsen naar een erger gesticht, zeker wanneer zij iets zou vertellen over dit nachtelijk contact. Volgens klaagster werd vanaf die tijd het meisje naast haar op de slaapzaal, [naam], 's nachts door aangeklaagde meegenomen. Dit bracht bij klaagster gevoelens van teleurstelling en boosheid teweeg.

Doordat de voortdurende dreigementen door aangeklaagde niet onopgemerkt bleven bij zuster [naam], is klaagster door deze zuster overgeplaatst naar de dependance [naam]. Ook daar werd klaagster seksueel misbruikt en is zij op zeventienjarige leeftijd weggelopen.

2.2 Klaagster heeft verschillende verklaringen overgelegd die haar klacht moeten ondersteunen:

een verklaring van de eerste echtgenoot van klaagster, een verklaring van haar zus Marita de Vries, waarbij klaagster in 1974, na haar weglopen, een jaar in huis heeft gewoond, een verklaring van mevrouw [naam], destijds werkzaam als voogdes bij de kinderbescherming in [plaats] in de periode 1960-1970, alsmede een verklaring van de huidige echtgenoot van klaagster, de heer [naam]. [Naam] verklaart tevens over de door klaagster genoemde medeleerlinge [naam].

Daarbij heeft klaagster diverse medische verklaringen overgelegd.

[Naam] van [instelling], [plaats], heeft verklaard dat hij klaagster vanaf 1974 enkele jaren onder behandeling heeft gehad en dat zij door hem is gediagnosticeerd met een Post Traumatisch Stress Syndroom. [Naam] heeft verklaard dat onder hypnose alle beelden van het seksueel misbruik naar voren kwamen.

Ter zitting heeft klaagster aangegeven dat zij, met tussenposen, tot 1990 bij [naam] in behandeling is geweest.

Klaagster heeft medische rapporten uit de daarop volgende decennia overgelegd, zoals Diagnose, classificatie 1973-1976 en een overzicht medische staat van 1974 tot 2009. Uit al deze rapportages blijkt de slechte geestelijke conditie ten gevolge van het seksueel misbruik in de vroege jeugd, aldus klaagster.

Psychiater [naam] en psychiatrisch verpleegkundige [naam] uit [plaats] (periode 2008-2010 hebben aangegeven dat het jarenlang verblijf op [internaat] een traumatiserend effect op klaagster heeft gehad, zowel door de gewelddadigheden als door het seksueel misbruik (verslag Pro Persona, geestelijke gezondheidszorg, bijlage 8 bij het klaagschrift)

2.3 De gevolgen van de gebeurtenissen voor het persoonlijk leven van klaagster zijn fors. Klaagster geeft aan dat haar sociale en seksuele leven blijvend is beschadigd. Op haar zeventiende is zij weggelopen van het internaat, nadat zij ook op de genoemde [dependance] seksueel was misbruikt. Zij heeft aan de directeur van de Kinderbescherming uitvoerig verteld waarom zij wegliep. Op achttienjarige leeftijd is klaagster ernstig ziek geworden en heeft zij diverse psychiaters en psychologen geraadpleegd. Eigenlijk is klaagster haar hele leven onder behandeling geweest.

Klaagster heeft op eigen kracht een opleiding pedagogische academie afgerond en zij is in 1977 gestart in het lager onderwijs. Ondanks het feit dat zij bekend stond als een goede leerkracht is de arbeidsovereenkomst met klaagster per 1 september 2009 beëindigd wegens

frequente en vaak langdurige uitval, zoals moge blijken uit de beschikking van de kantonrechter, welke ook is overgelegd (beschikking rechtbank [plaats] van [datum], zaaknummer [nummer]). Klaagster wijt deze uitval aan psychische problemen ontstaan door het seksueel misbruik in haar vroege jeugd.

2.3 Klaagster hoopt met het indienen van haar klacht op een oprechte en werkelijke erkenning van hetgeen haar is aangedaan. Zij hoopt daarbij dat er maatregelen genomen worden tegen degenen die verantwoordelijk waren en nu nog posities binnen de Orde bekleden. Wanneer de klacht gegrond wordt verklaard, hoopt klaagster dit deel van haar verleden te kunnen afsluiten. Klaagster vraagt een financiële genoegdoening voor het haar aangedane leed.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde 2 is overleden en van aangeklaagde 1 is niet bekend of zij nog in leven is. Beiden kunnen derhalve geen weerwoord geven. [Gemachtigde] voornoemd heeft namens de Congregatie schriftelijk gereageerd. De behandeling van de zaak ter zitting is overgenomen door mr. Goumans voornoemd.

[Gemachtigde] heeft verklaard dat hij gegronde twijfel heeft omtrent de klacht zoals ingediend tegen aangeklaagden.

Hij stelt dat klaagster pas voor een eerste periode in [internaat] verbleef van 25 april 1961 tot 5 februari 1962, terwijl klaagster stelt dat zij al in 1958 op driejarige leeftijd in [internaat] werd geplaatst en al spoedig werd misbruikt.

Klaagster heeft gesteld dat aangeklaagde 2 nog een ander slachtoffer had gemaakt, [naam]. Genoemde [naam] heeft echter verklaard niet door aangeklaagde te zijn misbruikt.

Ten aanzien van de overgelegde verklaring van [naam] van [instelling], is [gemachtigde] van oordeel dat deze verklaring verschillende anachronismen bevat, als ook tegenstrijdigheden met andere verklaringen. Hierdoor twijfelt [gemachtigde] aan de authenticiteit van het document.

Klaagster stelt dat zij al in 1974 haar oudste zus van het misbruik door de zusters op de hoogte heeft gesteld. Dit bevreemdt de raadsman, omdat klaagster eerder heeft gesteld dat zij pas na haar weglopen van [dependance] in 1975, tijdens de hypnose behandeling van [naam] voornoemd, een herinnering kreeg aan het seksueel misbruik door aangeklaagde 1 en pas een jaar later, tijdens psychotherapie, ook aan het misbruik door aangeklaagde 2.

De verklaring van psycholoog Bleijerveld kon volgens de raadsman niet worden geverifieerd. Bovendien heeft de voogdes namens de Kinderbescherming [naam] verklaard dat het steunbewijs, zoals door klaagster geproduceerd op haar naam, valsheid in geschrifte is.

De raadsman stelt voorts dat ook met het omvangrijke crisisverslag door [naam] voornoemd van de begeleiding van klaagster van 3 juni 2008 tot 26 januari 2010 is gemanipuleerd. [Naam] heeft tegenover de raadsman verklaard dat het verslag niet van zijn hand is en dat hij de inhoud niet kan onderschrijven.

De raadsman concludeert dat in deze zaak met bewijsmateriaal is gemanipuleerd. De raadsman verzoekt de Klachtencommissie dan ook te adviseren de klacht niet gegrond te verklaren. Subsidiair verzoekt de raadsman een onderzoek op grond van artikel 12.1 van de

Procedure in te stellen naar de feiten, met name naar de authenticiteit van de bijlagen van het klaagschrift.

Ter zitting heeft mr. Goumans verklaard dat de Congregatie ook niet weet wat er precies is gebeurd. De Overste van de Congregatie biedt haar verontschuldigen aan, wanneer de Klachtencommissie het door klaagster gestelde aannemelijk acht. De Overste geeft daarbij aan dat zij, in nagedachtenis van de overleden medezusters, een grote zorgvuldigheid op prijs stelt.

4. De beoordeling

4.1 Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2 De Klachtencommissie moet eerst de vraag beantwoorden of de door de klaagster gestelde feiten gekwalificeerd moeten worden als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

Ten aanzien van de gedragingen door aangeklaagde 1 overweegt Klachtencommissie dat het geen gebruikelijke handeling is voor een verzorgster van een leerling om de schaamstreek en de billen te betasten en om een stuk zeep diep in de vagina dan wel de anus van die leerling te stoppen. Er is ook niet gebleken van omstandigheden die deze handeling verklaren. In aanmerking nemende dat namens de congregatie dit ook niet is betwist, is de Klachtencommissie van oordeel dat deze feiten onder seksueel misbruik in de zin van de Procedure vallen.

Ten aanzien van de gedragingen door aangeklaagde 2 staat niet ter discussie dat de door klaagster gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure: zoals het betasten van de rug, de borsten en de vagina van klaagster en het over en weer manueel (moeten) bevredigen.

4.3 Vervolgens dient de vraag te worden beantwoord of voldoende aannemelijk is geworden dat het seksueel misbruik ook daadwerkelijk heeft plaatsgevonden. Daartoe heeft de Klachtencommissie het volgende overwogen.

Er zijn ongeveer vijfenvijftig jaar verstreken sedert de feiten die klaagster aangeklaagde 1 verwijt zich hebben afgespeeld en ongeveer vijftig jaar voor wat betreft aangeklaagde 2.

Op grond van de stukken staat vast dat klaagster al in 1958 verbleef op [internaat]. De Klachtencommissie gaat daarbij uit van het overgelegde uittreksel uit de Gemeentelijke Basisadministratie.

Het staat eveneens vast dat aangeklaagde 1 in die periode werkzaam was op [internaat]. Ook aangeklaagde 2 heeft klaagster onder haar hoede gehad in de periode zoals genoemd door klaagster en zulks is ook niet door de Congregatie betwist.

Klaagster heeft op zeer authentieke wijze en met veel details haar verhaal verteld. Zo wist klaagster zich bij aangeklaagde 2 het mooie golvende haar te herinneren, wanneer aangeklaagde haar kap afzette. En zo wist klaagster zich nog de onmiddellijke angst te

herinneren die het weerzien van aangeklaagde 1 opriep, toen zij voor de tweede keer op [internaat] kwam, waardoor klaagster weer in bed ging plassen. De verklaring van klaagster is op de Klachtencommissie oprecht overgekomen.

Naast de eigen verklaring heeft klaagster steunbewijs overgelegd.

De Klachtencommissie hecht waarde aan de overgelegde verklaringen, zoals van de eerste echtgenoot van klaagster. Deze heeft verklaard dat klaagster hem al vroeg in hun relatie heeft verteld over het seksueel misbruik door verschillende nonnen op [internaat]. Ook de huidige echtgenoot van klaagster heeft verklaard dat hij, na de begrafenis van aangeklaagde 2 in [jaar], door klaagster op de hoogte is gesteld van het misbruik. De Klachtencommissie hecht voorts waarde aan de verklaring van de zus van klaagster [naam], zoals zij heeft verteld dat zij al in 1974 op de hoogte was gesteld door klaagster van alle misdrijven op seksueel gebied op [inetnaat].

De Klachtencommissie heeft kennis genomen van de reactie van [gemachtigde]. Met betrekking tot het door [gemachtigde] gestelde ontbreken van de authenticiteit van met name de medische geschriften merkt de Klachtencommissie het volgende op.

Op 7 april 2014 heeft mr. Weller de originele verklaringen bij de griffie van de Klachtencommissie gedeponereerd. Ter zitting zijn door de Klachtencommissie de overgelegde stukken nader op originaliteit onderzocht. De Klachtencommissie heeft niet van alle stukken de authenticiteit kunnen vaststellen. Bij de Klachtencommissie bestaat echter geen enkele twijfel over de authenticiteit van het stuk van Pro Persona. Dit stuk getuigt van de medische geschiedenis van klaagster in de periode van 3 juni 2008 tot 26 januari 2010 en is ondertekend door psychiater [naam]. De Klachtencommissie zal dan ook alleen deze verklaring in haar oordeelvorming betrekken. Uit het verslag van de crisisbegeleiding van Pro Persona komt, naar het oordeel van de Klachtencommissie, voldoende naar voren dat klaagster sinds 1959 lijdt aan een post traumatische stress stoornis, ontstaan door onder andere seksueel misbruik door met name genoemde aangeklaagde 1 en aangeklaagde 2.

Bovenstaande leidt tot de conclusie dat, naar het oordeel van de Klachtencommissie, voldoende aannemelijk is geworden dat de door klaagster aangedragen feiten ten aanzien van zowel aangeklaagde 1 als aangeklaagde 2 aannemelijk kunnen worden geacht.

De Klachtencommissie acht aannemelijk dat aangeklaagde 1 klaagster met enige regelmaat gedurende een periode van vier jaar, met enige onderbreking, seksueel heeft betast en met zeep zowel de anus als de vagina heeft bewerkt.

Ten aanzien van aangeklaagde 2 acht de Klachtencommissie het aannemelijk dat zij gedurende een periode van vier of vijf jaar met enige regelmaat klaagster seksueel heeft misbruikt. Het misbruik bestond uit het betasten van de borsten en de schaamstreek en het manueel over en weer (moeten) bevredigen van aangeklaagde 2.

De Klachtencommissie zal dan ook adviseren beide klachten gegrond te verklaren.

Ten overvloede wijst de Klachtencommissie [gemachtigde]er nogmaals op dat zij het betreurt dat hij getuigen en therapeuten van klaagster heeft benaderd. [gemachtigde] heeft immers de mogelijkheid om op grond van artikel 12 van de Procedure een dergelijk verzoek tot nader onderzoek dan wel het horen van getuigen te richten tot de voorzitter van de Klachtencommissie. Ter zitting is de Klachtencommissie gebleken dat klaagster door deze handelingen onnodig extra leed is aangedaan.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagden met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klaagster was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas vier jaar oud.

Aangeklaagden hadden voor haar juist mensen moeten zijn waarin zij vertrouwen had moeten kunnen stellen, nu zij dat ook buiten het internaat nergens kon vinden.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagden zijn overleden, dan wel niet zijn te traceren, kunnen tegen hen geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klaagster is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6 Over het verzoek van klaagster om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klaagster zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van de Zusters van het arme Kind Jezus de klacht tegen aangeklaagde 1 en aangeklaagde 2 gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 18 juni 2014 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, drs. J.L.H.H. Kunnen en drs. A.M. van Beelen, leden, bijgestaan door mr. I.C.T.M. Jongens-Manders, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klaagster en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klaagster verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.